

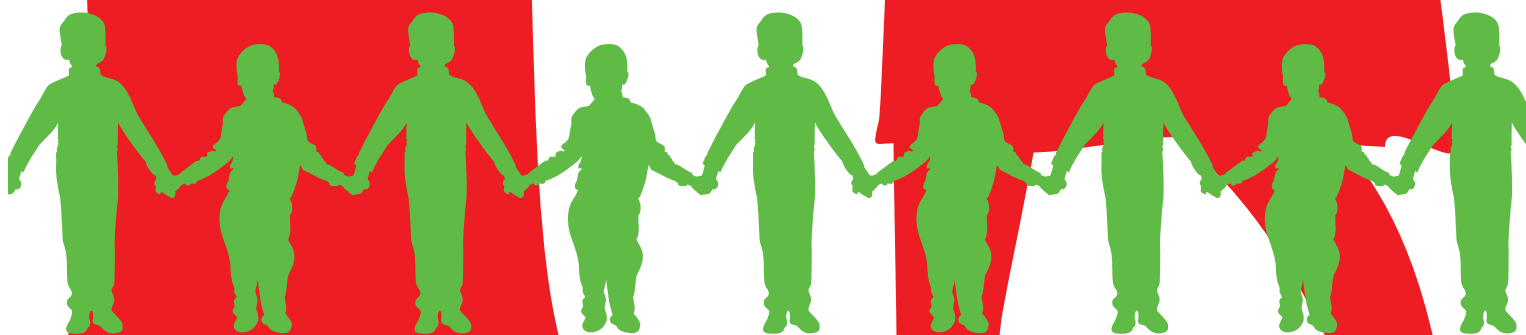
HARTU PARTE
hezkuntza eskubidearen alde!

HEZKUNTZAREN
Aldeko Mundu-Kanpaina

Jarrera hartze dokumentua

Hezkuntzaren Aldeko
Munduko ekintza-Astea
2007ko apirilaren 23tik 29ra

www.cme-espana.org

Hezkuntzaren Aldeko Mundu-Kanpaina

Hezkuntzaren aldeko Mundu-Kanpaina (HMK) nazioarteko koalizioa da, Hezkuntzarako Eskubidea bultzatzen duten GKEak, hezkuntza-arloko sindikatuak, ikastetxeak eta gizarte-mugimenduak elkartzen dituenak. 1999an sortu zen, gobernuei eskatzeko gaur arteko nazioarteko deklarazio, foro eta gailur gehienetan guztioi aitortzen zaigun hezkuntza jaso eta hezkuntzaz gozatzeko-eskubidea.

Baina 2000ko apirilean Dakarren (Senegal) Hezkuntzaren Munduko Foroa egin zenetik osatu da "Guztionezko Hezkuntza" helburua. Helburu horren bidez, munduko gobernuek eta nazioarteko erakundeetako ordezkariak 2015erako doako eta kalitatezko oinarritzko hezkuntzarako eskubidetik at neska-mutilik ez egoteko konpromisoa hartu zuten.

Konpromiso nagusi hau pareko garrantzia duten sei helbururen bidez zehazten da, Milurtekoko Garapen Helburuekin bat datozenak:

DAKARREKO HELBURUAK

- 1. Lehen haurtzaroko hezkuntza integrala zabaltzea eta hobetzea**, bereziki, haur behartsu eta ahulenei.
- Bermatzea 2015erako haur guztiek, batez ere egoera zailenetako eta **gutxiengo etnikoetako neska-mutilek, kalitatezko**, doako eta nahitaezko oinarritzko lehen hezkuntza jasotzeko aukerak izatea eta ikasketak burutzea.
- Bermatzea gazte eta pertsona heldu guztien ikasteko beharrak asetzen direla, ikaskuntza egokia jasotzeko eta bizitza aktiborako trebatzeko programetan sartzeko bidezko aukeren bidez.
- 2015erako, alfabetizatutako helduen kopurua %50 handitzea**, emakumeena bereziki, eta pertsona heldu guztiei oinarritzko eta etengabeko hezkuntza jasotzeko aukerak ematea.
- Generoen arteko desberdintasunak ezabatzea **2005erako lehen eta bigarren hezkuntzan, eta 2015erako hezkuntzako genero-berdintasuna lortzea**, batik bat neskei kalitate oneko oinarritzko hezkuntza osoa eta errendimendu egokia izateko bidezko aukerak emanez.
- Hezkuntzaren alde kualitatibo guztiak hobetzea**, parametro jasoenak bermatuz, guztiek ikaskuntzako emaitza aitortuak eta neurgarriak lor ditzaten, bereziki irakurmenean, idazmenean, aritmetikan eta bizitzarako oinarritzko trebeztan.

MILURTEKOKO GARAPEN HELBURUAK

- 2. helburua:** haur guztiek lehen hezkuntzako ziklo osoa amaitzea ziurtatzea.
- 3. helburua:** lehen eta bigarren hezkuntzako genero-desberdintasuna ezabatzea, ahal dela 2005ean, eta erabat 2015ean.

HMKren helburua da herritarrak mobilizatzea, sentsibilizazio sozial eta politikoko ekintzak diseinatzak eta gauzatzak, bakoitzak bere gobernuari eta nazioarteko komunitateari, oro har, konpromiso hauek bete ditzaten eskatzeko. Hartara, gobernuari eta bestelako nazioarteko emailei baliabide gehigarriak eskatzen dizkie, baita Guztiontzako Hezkuntza helburua betetzeko beharrezkoak diren politika-aldaketak ere.

Guztiontzako kalitatezko hezkuntza helburu lorgarria delako uste sendoak bultzatzen du Hezkuntzaren aldeko Mundu-Kanpaina (HMK). Hainbat erakundek HMK osatu dugu, herri pobreetako hezkuntzarik ezak eta pobreziatik atera ezin diren milioika pertsonari horrek dakartzkien ondorioek bultzatuta.

HMKren ustez, hezkuntza honako hau da:

- Berezko balioa, Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalean aitortutako Oinarrizko Eskubidea.
- Ezinbestekoa pobreziaaren zirkulua apurtzeko: bizi-itxaropena handitzen du eta populazioaren osasuna hobetzen; hazkunde ekonomikoari eta aberastasunaren banaketari mesede egiten die, eta herritarrek bizitza publikoan parte hartzea ahalbidetzen du.
- Estatuen funtsezko ardura.
- Helburu lorgarria, gobernuak borondate publikoa eta baliabide erabilgarriak erabiliz gero.

Pertsona orok du hezkuntza-eskubidea (26. artikulua)

Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsala, 1948

2

Hezkuntzaren gaur egungo egoera

Azken hamarkadan, zenbait aurrerapen egin dira, eta itxaropenari leiho bat ireki diote:

- Azken 5 urteetan, zenbatetsi da 40 milioi haur gehiago doazela eskolara.
- Eskola-tasak asko murriztu dira hainbat herrialdetan, besteak beste, Kenian, Tanzanian, Ugandan eta Burundin.
- Bangladeshen, neska eta mutil kopurua berdina da lehen mailako irakaskuntzan.
- Latinoamerikan, hezkuntzako gastu publikoak nabarmen egin du gora.
- Garapenerako Laguntza Ofiziala hirukoiztu egin da 2000. urtetik hona.

Hezkuntzaren egoerak hobera egin duen arren munduan, bide luzea dago oraindik 2015erako oinarritzko eta kalitatezko hezkuntza lortzeko, izan ere:

Azken urteotan, **haur-hezkuntza** ez aurrera ez atzera dago.

Lehen hezkuntza unibertsala EZ dago bermatuta:

- Mundu osoko 77 milioi neska-mutil inguru ez daude eskolatuta. %55 neskak dira.
- Lehen hezkuntzaren unibertsalizazioa 2015ean ez lortzeko arriskua daukate 23 herrialdek, eskolatzeko-tasa garbiak jaisten ari dira eta.
- 89 herrialdetan, matrikulazio-tasak kobratzen dira oraindik. Oso oztopo handia da hori familia pobreek hezkuntza jasotzeko.

2005eko Milurtekoko Garapen Helburua, lehen mailako hezkuntzan eta bigarren mailako hezkuntzan **sexuen arteko berdintasuna** lortzea, ez da lortu 94 herrialdetan. Egungo joerek hala jarraituz gero, horietako 86 2015ean ere berdintasunik ez lortzeko arriskuan daude.

Pertsona helduen alfabetizazioa gutxiesten da:

- 771 milioi pertsona helduk ez daukate irakurmen, idazmen eta kalkuluko oinarritzko ezagutzarik.
- Gobernuak eta garapenaren aldeko erakundeek ez diete lehentasunik ematen, ezta finantzaketa egokirik ere, pertsona gazte eta helduen hezkuntza-programei.

Kalitatea oso urria da:

- Hezkuntza-baliabiderik eza. Estaldura urria, hezkuntza-material egokirik eza...
- Lehen hezkuntzako ikasleen herenak ez da iristen ziklo horren azken mailara.

Hasierako hezkuntza, zintzilik dagoen gaia

Hautzarroan jasotzen den arreta eta hezkuntzak a priori arreta handiagoa jaso beharko luke. Lehenik eta behin, 2000. urtean mundu-komunitateak, Dakarren egin zen Hezkuntzari buruzko munduko foroan, finkatutako Hezkuntzari buruzko helburu nagusietako bat da. Gainera, 192 herrialdek sinatu duten Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenak eskubidetzat aitortzen du. Jakina da haur baten bizitzako lehen urteak erabakigarriak direla haren etorkizunerako, eta, bereziki, eskolan izango duen arrakastarako. Hala erakusten dute ikerketa askok.

Hala ere, haurtzaroko arretak eta hezkuntzak –haurren jaiotzatik lehen hezkuntzara arteko bizitzaren tarteak– hezkuntzaren alderdi 'pobrea' izaten jarraitzen du. Munduko herrialdeen erdiek ez dute haur gazteenak jasotzeko ongi egituratutako sistemarik, eta, kasu askotan, mota horretako hezkuntzarako gastu publikoa hutsala da. Laguntza ematen duten erakundeek lehen hezkuntzari ematen diotenaren %10 bideratzen da eskolaurrera. Eskolaurreko eskolatzeko asko aldatzen da eskualdeen arabera: herrialde industrializatu gehienetan praktika orokorra da; Hego Amerikan eta Kariben %62ko indizea lortu du, Hegoaldeko eta Mendebaldeko Asiakoa (%32), Herrialde Arabiarretako (%16) eta Saharaz hegoaldeko Afrikakoa (%12) baino askoz altuagoa.

Iturria: EPTko munduko ikuskapen-txostena, 2007.

Hezkuntza, giza eskubidea

1948an Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalak hezkuntza jasotzeko eskubidea aitortu zuenetik, hiritarrek hezkuntza jasotzen dutela ziurtatzera behartuta daude estatu guztiak. Berrogeita hemeretzi urte geroago, milioika pertsoneri egunero ukatzen zaien giza eskubide bat da hezkuntza, bizi duten pobrezia- eta bazterketa-egoeratik.

2007. urtea erabakigarria da guztiontzako kalitateko oinarritzko hezkuntza gauzatzeko; izan ere, 2000. urtean Nazio Batuen Milurtekoko Gailurrean, munduko gobernuek 2015 urterako Guztiontzako Hezkuntzaren unibertsalizazioa lortzeko konpromisoa hartu zutenetik, erdibidean gaude.

Ez dira arrazoiak, justifikazioak edo argumentuak bilatu behar giza eskubide bat bete dadila eta herritar guztiek eskubide hori betetzeko aukera eskuragarri izan dezatela eskatzeko. Hezkuntzak aspalditik izan beharko luke planetako pertsona guztien errealitatea.

Hala ere, errealitatea burugogorra da eta, agian, gogorarazi behar da hezkuntzan inbertitzea zein garrantzitsua den, epe erdira eta luzera, noizbait, pobrezia eta bazterketa desagerrarazi nahi baditugu.

Hezkuntza eta pobrezia: giza garapenerako oinarritzko aldagaia da He-goaldeko herrialdeetan pobrezia eta bazterketa pairatzen duten herritarrek kalitatezko hezkuntzarako sarbide iraunkorra izatea.

Zerbitzu eta baliabide publikoetarako sarbidea: kalitatezko oinarritzko hezkuntzak ezinbesteko ezagutza ematen du pertsonen duintasunez bizi eta lan egin dezaten, gizartean parte har dezaten, haien komunitateak gara daitezen eta, ongi oinarritutako erabakiak hartuta, bizi kalitatea hobetzearen alde borroka egin dezaten.

Parte-hartzea, demokrazia eta gobernagarritasuna: hezkuntza ezinbestekoa da gizarte zibil sendoa eta politika publikoak diseinatzeko eta gauzatzeko prozesuetan parte hartzeko gai dena sustatzeko. Hezitako gizon, emakume eta gazteek gaitasun handiagoa dute haien bizitzari eragingo dieten erabaki-prozesuetan parte hartzeko.

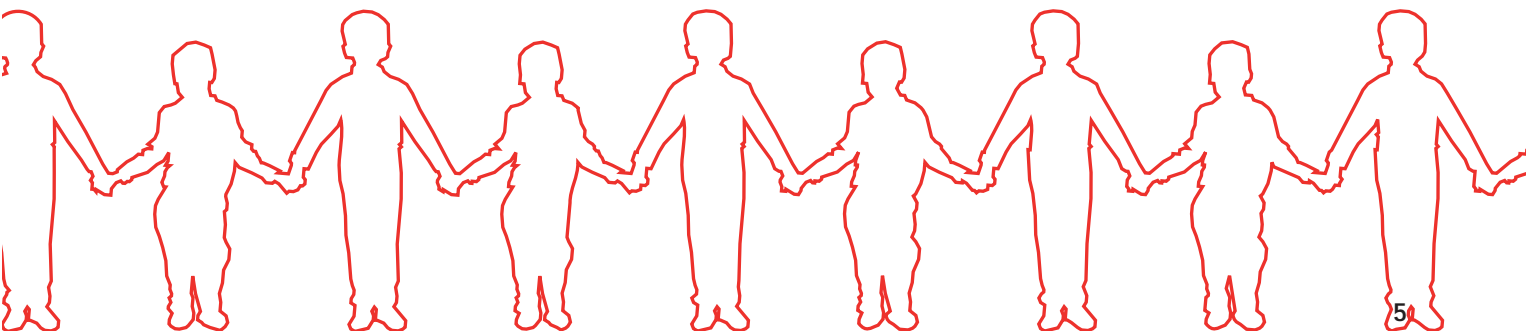
Desberdintasun-murrizketa: eskolatzeko publikoa, doakoa eta unibertsala, eta guztiontzat kalitatezko hezkuntza eskainiko duena, oinarritzko tresna da aukera-berdintasuna lortzeko. Izan ere, diru-sarreraren, etnien, generoen eta bizilekuaren arabera desberdintasun izugarriak murrizten ditu.

Hobekuntzak osasunean: hezkuntzak asko laguntzen du gaixotasunak prebenitzen.

Ingurumenari egindako ekarpena: hezkuntza oinarritzkoa da garapen iraunkorra sustatzeko, kontsumo eta ekoizpen iraunkorra lortzen eragin handia izan baitezake.

Lan-merkaturako sarbidea lanbide-heziketaren bidez: lanerako trebakuntza bizitza osoan jasotzen da eta lan-merkatuaren, ekoizpenaren eta ingurumenaren kudeaketaren beharretara moldatutako trebetasunak jasotzeko gaitasuna ematen du. Bestetik, pertsona bakoitzaren garapenerako eta errealizaziorako baliabide pertsonal egokiak eskaintzen ditu.

Hazkunde ekonomikoa: lotura zuzena dago langileen trebakuntza-mailaren eta herrialde baten hazkunde ekonomikoaren artean. Horri buruz egin diren ikerketek ondorioztatzen dutenaren arabera, azken bi hamarkadetan giza kapitalean inbertitutakoak herrialdeen urteko hazkunde-indizearen %0,5 adierazten du.

Mozambike: Bultzadari eusteko borrokan

Mozambikek aurrera pauso izugarriak egin ditu hezkuntzari dagokionez. Gerra zibila amaitu zenetik, matrikulak bikoiztu egin dira eta, lehen aldiz, neskek eskolara sartzeko zituzten hesiak murriztu dira. 2002an 'Hezkuntza bide azkarretik' ekimenaren bultzada jaso zuen arren, Mozambikeko hezkuntza sistemak kanpotik jasotako 300 milioi dolarreko finantzazioa behar du 2008 arte. Diru hori presaz erabiliko da milioi bat haur eskolatzeko eta egungo batezbestekoa, 70 ikasle irakasle bakoitzeko, murrizteko.

'2002an, gobernu emaileek Mozambikerako hezkuntza-plana onartu zuten, eta ordutik 2.000 eskola berri eraiki ditugu. Iaz, matrikula-tasak kendu genituen, haur guztiei eskolara joateko aukera emateko. Hala ere, arazoak daude oraindik. Eskolara doazen haur gutxi heltzen dira bigarren hezkuntzara. Nesken kasuan, hirutik batek gainditzen du bosgarren maila. Hori ez da onargarria. 55.000 irakasle gehiago behar ditugu. Irakasleei gutxi ordaintzen zaie eta maiz lana uzten dute sektore pribatuan aritzeko. Irakasle gehiago trebatu behar ditugu, soldata hobea ordaindu, eta, urtero, gutxienez, 6.000 ikasgela berri eraiki behar ditugu. Hori egia bihurtzeko, epe luzerako finantzazio auresangarria behar dugu. G8ko herrialdeek eta Europak agindutako diruaren kuantitate txiki bat jaso du Mozambikek.'

Marta Cumbi, Mozambikeko Guztiontzako Hezkuntza Koalizioa.

Iturriak: EPT/FTI garapen-txostena, 2005; EPTko munduko ikuskapen-txostena, UNESCO 2006.

3

Hezkuntzaren Aldeko Munduko ekintza-Astea

2001etik, apirilko azken astean, **Hezkuntzaren Aldeko Munduko ekintza-Astea** (HAMA) antolatzen da.

HMKko kideak elkarlanean aritzen dira, arduradun politikoak, hezkuntza-komunitateko kideak, komunikabideak eta, oro har, gizarte osoa kalitatezko oinarritzko hezkuntza-eskubidea gauzatzeko eta betetzeko premiaz ohartarazteko.

2006an bost milioi eta erdi parte-hartzailek (gazteak, nagusiak, eskolaratuak eta eskolaratu gabeak) bat egin zuten "Haur guztiek irakasleak behar dituzte" deiadar egiteko. Munduko toki guztietan, irakasleek dituzten arazoei buruzko espedientetan frogak bildu ziren. Herrialde bakoitzak bere modura azaldu zuen haientzat irakasleak zer diren.

2005ean, HMK-k inoiz baino presio handiagoa egin zuen gobernuak eta nazioarteko komunitateak pertsona guztiei doako eta kalitateko hezkuntza emateko betebeharra betetzeko eskatuz. Bidali nire laguna eskolara jardueraren bidez, mundu osoko ekintzaileak, helduak eta gazteak, eskolatu gabeko haur bat adierazten duen figurak egin zituzten. "Laguna" izenez bataiatu ziren irudiak marrazkiz apainduta zeuden, eta kolorez, alez, telaz eta artilez eginda. Ekintza-astea, lagun horiek politikariei eman zitzaientzen eta asko bildu egin ziren gertaera politiko nabarmenetan banatzeko, esaterako, G8aren Goi Bileran eta Nazio Batuen Milurtekoan esaterako.

Hezkuntzaren Aldeko 2007ko Munduko ekintza-Astea

Aurten, apirilaren 23tik 29ra ospatuko da HAMA, eta milioika lagunek lan egingo dute **Har ezazu parte hezkuntzarako eskubidearen alde!** lelopean. Izan ere, oinarritzko hezkuntza gizakiari atxikitako eskubidea da, jaiotzatik hartutako eskubide bat eta helburu bat. Gainera, helburu bat lortzeko bidea ere bada hezkuntza: beharrezkoa da pertsona guztiak duintasunez bizi daitezen eta gizartean modu eraginkorrean parte har dezaten, eta gainerako giza eskubideak betetzen laguntzen du.

HAMAn, guztiontzako hezkuntzaren aldeko giza kate handi bat osatuko dute mundu osoko milaka lagunek. Giza kate horrek pertsonen arteko solidaritatea eta pertsona bakoitzaren erantzukizuna sinbolizatzen ditu, baita guztiontzako hezkuntza lortzeko bete beharreko sei helburuak ere. Halaber, giza katearen bidez, gizarte zibila elkartuko da hezkuntzarako eskubidea aldarrikatzeko.

**Bigarren
Hezkuntza
Nikaraguan**

Nikaraguan bigarren mailako hezkuntza jasotzen dutenak gutxi dira oraindik ere. 2005eko zentsuaren zenbakien arabera, bigarren hezkuntzako matrikula-tasa garbiak %44,4ko balioa lortu zuen urte horretan. Hau da, gazteen erdia baino gehiago hezkuntza-sistematik kanpo dago.

Nikaraguak bigarren hezkuntzan duen atzerapenak lotura zuzena du estatuak hezkuntza-maila horretan gutxi inbertitzearekin. Hala, 2005ean lehen mailako hezkuntzan ikasle bakoitzaren kostua 127,5 dolarrekoa izan arren (urte horretako BPGaren %13,4ren baliokidea) bigarren mailako hezkuntzan 48 dolarrekoa izan zen (urte horretako per capita BPGaren %5). Diru-sarrera gutxi dituzten herrialdeen multzoan, ehuneko hori %13 inguruan kokatzen da, eta Hego Amerikan %18 inguruan; beraz, ezberdintasuna larria da. Bigarren mailako hezkuntzari esleitutako inbertsio publikoaren lehentasun urriak areagotu egiten ditu herrialdeko desberdintasun handiak.

2005eko Populazio zentsuak erakutsi zuenez, Nikaraguako lan-indarraren %36,6ak 0-3 urte igaro ditu eskolan, eta %19,8ak soilik igaro ditu 10 urte baino gehiago. Hori dela eta, kalifikazio-maila handiagoa eskatzen duten kalitateko lanak eskuraezinak izango dira herrialdeko populazioaren zati gero eta handiago batentzat, batez ere, diru-sarrera gutxien dituztenentzat.

4

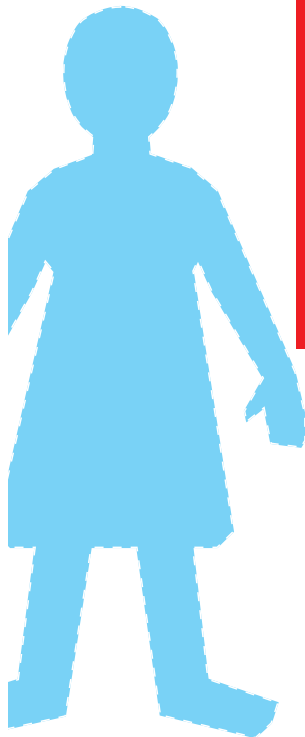
**Eginkizunak eta
Proposamenak**

2007an, erabakigarria da munduko gobernu guztiek De-
nontzako Hezkuntzarekiko konpromisoel berrekitea eta modu
eraginkorrean konpontzea beharrezko, hitzartutako eta ordain-
dutako baliabideen arteko desoreka. Izan ere, egungo joerari
etsiz gero, 2015erako ez dira beteko Denontzako Hezkun-
tzaren helburuak.

Espainiako lankidetzak bere egin du, azken urteotan, kon-
promiso kualitatibo eta kuantitatibo handi bat. Aurreikuspenen
arabera, Espainiako Garapenerako Laguntza Ofiziala BPGren
%0,8 izango da 2008an, eta baliabideen %20, gutxienik,

Oinarritzko Gizarte Sektoreetarako izango da (osasuna, hezkuntza, ura eta saneamendua). Hezkuntzaren Aldeko Munduko ekintza-Astearen parte hartzen dugunon ustez, positiboak dira konpromiso horiek, eta zorrotz aztertuko dugu betetzen diren edo ez.

Bestalde, hauteskundeak izango dituzte 2007an Espainiako zenbait autonomia-erkidegotan eta udaletan. Une egokia da hori administrazio zentralaz kanpoko lankidetzak hezkuntzarekiko konpromisoa berresteko eta Denontzako Hezkuntza helburuarekin bat egiteko.

Komeni da, halaber, administrazio publikoek eta garapenerako lankidetzarekin zerikusia duten gainerako erakundeek lankidetzapolitikak prestatzea eta geitea, betiere koordinazioa eta osagarritasuna oinarri dituztela.

Oinarrizko hezkuntza

giza eskubide osotzat jotzen bada,
harekiko konpromiso sendoagoa hartu behar da

Hauek dira Espainiako lankidetzaren eginkizunak:

1. Oinarrizko hezkuntzarekiko finantza-konpromisoa handitzea, honako ekintza hauen bidez:
 - a. Sektore horri ematea Garapenerako Laguntza Ofizialaren %8, gutxienez, Diputatuen Kongresuko Nazioarteko Lankidetz Batzordearen 1999ko irailaren 29ko ez-legezko proposamenak eta 2006ko azaroaren 30ekoak gomendatzen dutenez.
 - b. Zorraren truke hezkuntza eta oinarrizko beste zerbitzu sozial batzuk ematearen alde jarraitzea, eta zerbitzu horien truke espainiar zerbitzuak eta produktuak erosteko baldintza kentzea, Kanpo Zorra Kudeatzeko Lege Erregulatzailleak agintzen duenez.
 - c. Gutxienez 76 milioi dolarreko konpromisoa hitzartzea 2007-08 eperako 'Hezkuntza bide azkarretik' ekimenerako (ingelesez, FTI). Zenbateko hori ordaintzea dagokio Espainiari, daukan aberastasun-mailaren arabera, ekimenaren defizita estaltzeko.
2. Irakasleen bizi-baldintzen hobekuntzari (hezkuntzaren giltzarria) eta trebakuntzari lehentasuna ematen dieten Hegoaldeko herrietako nazio-politikak eta programak errespetatzea eta sustatzea. Bereziki kontuan izan behar dute emailleek (Espainiak eta abarrek) berehalako premiak dituzten herrialdeetan soldata-gastuak, behinik behin, finantzatzeko premia.
3. Epe ertain eta luzeko programa eta estrategiak abiapuntu harturik lan egitea, Hegoaldeko herrien lehentasunen arabera, Garapenerako Lankidetzaren Eraginkortasunaz Pariskeo Deklarazioak finkatutako helburuekin bat eginik.
4. Laguntzekin batera doazen baldintzak kentzea. Espainiako merkataritza-interesen menpean ez aritzea dakar horrek, hau da, Espainiako ondasunak eta zerbitzuak inposatzeari uko egitea. Konpromiso horrek bestelako makroekonomiako eta barne-politikako baldintzen inposaketari (zuzenekoa nahiz Nazioarteko Diru Funtzak edo beste zenbait erakunderen bidezkoa) uko egitea dakar, irakasleentzat beharrezkoa den soldata-igoera edo hezkuntzako eta bestelako zerbitzu sozialetako gastuaren igoera ez oztopatzeko.
5. Bazterketa eta diskriminazioa saihestea hezkuntza-sistemetan, eta aukera berberak bermatzea neska eta mutil guztiei.

Hauek dira nazioarteko erakundeen eginkizunak:

- Herrialde pobreei behar duten malgutasun fiskala ematea, beren hezkuntza-sistema publikoetan epe luzeko inbertsio iraunkorra egin ahal dezaten.
- Sektore publikoko soldatek irakasleen eta sektore publikoko beste langile batzuen kontratazioa ez oztopatzea.

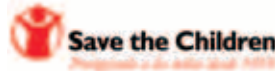
Antolatzaileak:

ALBOAN

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa
Giza Eskubideen, Enpleguaren eta Garapenerako Departamentua
Departamento para los Derechos Humanos, el Empleo y la Inserción Social

ETXEBITZA ETA GEZARTE
GEZAKO SAILA
Gizarte Gaitasiko Sailburuordetza
Garaipen Lankidetzarako Zuzendaritza
DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
ASUNTOS SOCIALES
Viceconsejería de Asuntos Sociales
Dirección de Cooperación al Desarrollo

Babesleak: